

“Arranging” - Μία πολύ σοβαρή τέχνη...

Το *arranging* είναι η τακτοποίηση ή αναπροσαρμογή μιας υπάρχουσας μουσικής σύνθεσης που θα μπορούσε να διαφέρει από την αρχική σύνθεση : πχ να έχει μία διαφορετική αρμονία, διαφορετικό ρυθμό, παραφράσεις μελωδίας, ανεπτυγμένη δομή, διαφορετική φόρμα. Το arranging διαφέρει από την ενορχήστρωση, αφού με την ενορχήστρωση εξασφαλίζουμε την απόδοση της σύνθεσης, από μία ορχήστρα, διαμορφώνοντας την έτσι, ώστε να παιχτεί από ένα μουσικό σύνολο.

Η επιτυχία του arranging οφείλεται στην μουσικές γνώσεις του “**arranger**”, στην εμπειρία του , το γούστο του, στην τεχνική του αλλά και στην ικανότητά του, ώστε το αποτέλεσμα να ικανοποιήσει τον ίδιο το συνθέτη αλλά και τον ακροατή. Με άλλα λόγια, είναι η τέχνη να αποδώσεις με τον καλύτερο τρόπο μία μουσική σύνθεση.

Υπάρχουν πολλά επίπεδα που μπορεί να επέμβει ο “arranger” για να πετύχει το καλύτερο αποτέλεσμα σε μία τέτοια σύνθεση.

- Μπορεί να εναρμονίσει την μελωδία ξανά
- να αλλάξει την τονικότητα
- να φτιάξει το τραγούδι έτσι ώστε να αποδοθεί με φωνή και ένα μουσικό σύνολο
- να παραφράσει μελωδία και ρυθμό
- να φτιάξει μια διαφορετική φόρμα

ΜΕΡΟΣ Α΄ : Η φόρμα ενός κομματιού.

Φόρμα στην μουσική ονομάζουμε την δομή των μουσικών ιδεών, πως θα τις οργανώσουμε δίνοντας ποικιλία, αντιθέσεις ή και επαναλήψεις. Για να μπορέσουμε να προσδιορίσουμε την φόρμα μιας σύνθεσης, πρώτα απ’ όλα θα πρέπει να καταλάβουμε ποιά είναι η μελωδία και η αρμονία της.

Φόρμες υπάρχουν πολλές σε όλα τα στυλ μουσικής, τόσο της κλασσικής όσο και της σύγχρονης. Εμείς σε αυτό το άρθρο, θα αναφερθούμε στις μουσικές φόρμες τραγουδιών από την jazz, rock, pop music και τον τρόπο που μπορούμε να τις αλλάξουμε μέσα σε ένα δικό μας “arrangement”.

“Song Form” - Φόρμα τραγουδιού :

Για να δουλέψουμε την φόρμα ενός τραγουδιού δεν πρέπει να μας απασχολεί μόνο η μελωδία και η αρμονία του τραγουδιού, αλλά θα πρέπει να λάβουμε σοβαρά υπ όψιν μας και τον στίχο.

Συνήθως συμβολίζουμε τα διάφορα μουσικά μέρη με τα γράμματα A,B,C κτλ και φτιάχνουμε ένα διάγραμμα για να καθορίσουμε την δομή του για παράδειγμα :

A-A-B-A

εδώ έχουμε δύο μέρη το A και το B. Το A το παίζουμε δύο φορές ακολουθεί το B μέρος και ξανά μετά το A.

A-B-A-C

εδώ έχουμε τρία μέρη το A το B και το C . Ξεκινάμε με το A ακολουθεί το B μετά ξανά το A και στο τέλος το C κτλ.

Κάπως έτσι συμβολίζουμε λοιπόν τα μουσικά μέρη και βάσει του στίχου ορίζουμε αυτά τα μέρη ως ρεφραίν ή κουπλέ.

Σε αυτό το σημείο θα ήθελα να διευκρινίσω κάποιους διεθνής όρους που χρησιμοποιούμε πολύ συχνά, για να προσδιορίσουμε τα διάφορα μέρη του τραγουδιού:

Introduction: είναι η εισαγωγή του κομματιού που μας δίνει συνήθως το ύφος, την διάθεση αλλά και την τονικότητα, που θα ακολουθήσει το κομμάτι.

Verse: είναι το κουπλέ, ο βασικός κορμός του τραγουδιού. Συνήθως στις απλές μουσικές φόρμες το κουπλέ έχει τα ίδια μελωδικά και αρμονικά στοιχεία με διαφορετικούς στίχους σε κάθε επανάληψή του.

Refrain: συνήθως ακολουθεί το verse και είναι από τα σημαντικότερα μέρη ενός τραγουδιού. Έχει τα ίδια μουσικά στοιχεία αλλά και του ίδιους στίχους σε κάθε του επανάληψη και πρέπει ο arranger να δώσει τον καλύτερο του εαυτό σε αυτό το σημείο ώστε να μείνει στα αυτιά του ακροατή.

Chorus: πολλές φορές καταχρηστικά λέμε και το ρεφραίν έτσι. Στη μουσική jazz χρησιμοποιείται για τα μέρη που αποτελούν το βασικό θέμα του τραγουδιού.

Pre-chorus: στις πιο σύνθετες φόρμες μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε ένα εισαγωγικό ρεφραίν.

Bridge: γέφυρα. Είναι ένα σημείο του τραγουδιού που ενώνει το verse με το chorus και συνήθως είναι ένα ολοκληρωμένο μουσικό μέρος, όπου πολλές φορές έχει έναν ενωτικό χαρακτήρα και ο στίχος του.

Interlude: ιντερλούδιο (διάλειμμα). Μοιάζει με την γέφυρα, αλλά εδώ έχουμε ένα μικρό μέρος, συνήθως ορχηστρικό, που μπορεί να μοιάζει ή να είναι ένα μέρος της εισαγωγής.

Solo/instrument: αυτοσχεδιαστικό μέρος και συνήθως προσδιορίζουμε στον αυτοσχεδιαστή σε ποιά μέρη του τραγουδιού θα παίζει.

Coda/outro: ένα μέρος διαφορετικό από τα υπόλοιπα που παίζουμε για να ολοκληρώσουμε το τραγούδι μας.

Middle eight: είναι ένας μουσικό όρος που θα το συναντήσετε στην αμερικάνικη ποπ σκηνή. Είναι οκτώ μέτρα στην μέση ενός κομματιού με διαφορετική αρμονία και μπαίνει σε κάποιες φόρμες για να σπάσει την μονοτονία των επαναλήψεων μεταξύ verse/chorus. Μπορεί να έχει και σολιστικό χαρακτήρα και βέβαια μοιάζει με το bridge.

Ad lib: με τον όρο αυτό δίνουμε στον εκτελεστή "ένα ανοιχτό τέλος" να τελειώσει το κομμάτι όταν αυτός νιώσει ότι πρέπει.

Tag: είναι μία επαναλαμβανόμενη ιδέα που έχουμε πάρει συνήθως από ένα σημείο του κομματιού. Την χρησιμοποιούμε στο outro, για να ολοκληρώσουμε το τραγούδι μας, καθυστερώντας σκόπιμα το τελείωμα του.

Hook: ένας όρος που υιοθετήθηκε από το 1960 και μετά στην pop music και σημαίνει το πιο επιτυχημένο σημείο του κομματιού, που ο ακροατής δεν μπορεί να ξεχάσει ποτέ. Μπορεί να είναι ένα οποιοδήποτε μέρος του τραγουδιού, η εισαγωγή, η γέφυρα, το ρεφραίν κτλ. Είναι το πιο χαρακτηριστικό του μέρους και αυτό που θα κάνει ουσιαστικά το τραγούδι μας διαχρονικό.

Συνηθισμένες φόρμες:

- American popular/ballad form A-A-B-A (32 μέτρα)
- Παραλλαγές ABA-AAB-ABABCB
- Blues form (12 μέτρα).

Παραδείγματα πιο περίπλοκης φόρμας:

- Intro 8 -verse 8-verse 8-refrain 8-interlude 4 -verse 8-refrain 8-solo section 8-refrain 8-outro 8.
- Intro 10 -verse 8-verse 8-refrain 8-bridge 8 -verse 8-refrain 8-solo section 8-refrain 8-Tag ending.
- Intro 8 -verse blues 12-verse blues 12-solo section 24-verse 8-ad lib outro.
(Τα νούμερα δίπλα στα μέρη αφορούν τον αριθμό των μέτρων που έχει το καθένα τους).

Εξαρτάται από τον “arranger” πως θα φτιάξει την φόρμα του τραγουδιού ώστε:

- να αποδοθεί η σύνθεση με τον καλύτερο τρόπο
- να ικανοποιήσει στο μέγιστο βαθμό ακροατή και συνθέτη ταυτόχρονα.
- να γεμίσει την χρονική διάρκεια που πρέπει να έχει το τραγούδι στην ηχογράφιση κρατώντας έντονο το ενδιαφέρον των ακροατών
- να διατηρήσει τη μουσική αλλά και τη στιχουργική ακεραιότητα του τραγουδιού.

Καταλαβαίνουμε λοιπόν ότι ο “arranger” παίζει πολύ σοβαρό ρόλο στην πορεία του τραγουδιού και πρέπει να είναι ένας ταλαντούχος μουσικός με ιδιαίτερες γνώσεις, ώστε να μπορεί να χειριστεί την σοβαρή τέχνη του “arranging” !!!

Σας εύχομαι καλή συνέχεια καλοκαιριού! Αν έχετε οποιαδήποτε απορία μπορείτε να επικοινωνήσετε μαζί μου στο jazzteaching@gmail.com . Εάν βρήκατε ενδιαφέρον το άρθρο επισκεφτείτε το <http://www.jazzteaching.gr> και παρακολουθείστε και άλλα μαθήματα.

Χρήστος Μαστρογιαννίδης
Jazz teacher Piano
KUG universitat Graz Austria
Berklee College of Music USA